

T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI
GÜMRÜK BİRLİĞİ'NİN GÜNCELLENMESİ KAPSAMINDA
HİZMET TİCARETİNİN SERBEST DOLAŞIMININ SAĞLANMASINA DAİR
GÖRÜŞ BİLDİRME FORMU

Sayın Yetkili,

Ülkemizle AB arasında Gümrük Birliği (GB) ilişkisi ve üyelik sürecinin de temel yasal dayanağı olan Ankara Antlaşması (Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında bir Ortaklık Yaratan Anlaşma), Taraflar arasında tesis edilmesi hedeflenen ekonomik bütünleşmeyi malların serbest dolaşımının yanı sıra işgücünün, *hizmetlerin* ve sermayenin serbest dolaşımını da içerecek şekilde kurgulamaktadır.

Benzer şekilde, GB kurulmasına yönelik bir takvim belirleyen ve 1973 yılında yürürlüğe giren Katma Protokol'de de Ankara Antlaşmasının ruhuna uygun olarak *hizmet sunumu ve iş kurma hakkına* yönelik olarak Tarafların birbirleri arasında yeni kısıtlamalar getirmemelerini ve mevcut kısıtlamaların aşamalı olarak kaldırılmasını öngörmektedir.

Bununla birlikte, esasında ülkemizin AB'ye tam üyeliği öncesinde geçiş dönemi düzenlemesi olarak tanımlanmış olan GB, mevcut haliyle sanayi ürünlerinin serbest dolaşımı ilkesi üzerine inşa edilmiş olup; Taraflar arasındaki hizmet ticaretini kapsamamaktadır.

Bu çerçevede, GB'de yapısal sorunların çözülmesi ile ülkemizle AB arasındaki ticari ilişkilerin çağın gerektirdiği seviyeye getirilmesi amacıyla başlatılan güncelleme sürecinde hizmet ticaretinin GB kapsamına alınması hususu da gündeme alınmıştır.

Ülkemizin AB'ye üyelik hedefi, adaylık müzakereleri ve üyeliğe yönelik teknik çalışmalarına hanel getirmeksizin hizmetlerin GB kapsamına alınmasına yönelik yürütülecek çalışmalarda, *ilgili AB mevzuatına sağlanacak uyum neticesinde hizmetler alanında şeffaf, öngörülebilir, rekabetçi ve kaliteli hizmet sunum altyapısının tesisini müteakip karşılıklı pazar açılımı ve/veya pazar bütünleşmesi sağlanması hedeflenmektedir.*

Bu çerçevede, Türkiye ile AB arasındaki GB'nin hizmet ticaretini de içerecek şekilde derinleştirilmesine ilişkin yürütülecek çalışmada kullanılmak üzere kurum/kuruluşunuzun bilgi ve tecrübelerine de ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda hazırlanan sorularımız aşağıda yer almaktadır. İleriki dönemde konuya ilişkin müzakerelerin başlamasıyla birlikte yazılı görüş bildiren kurum/kuruluşlarımız ile daha kapsamlı istişare ve temaslar yapılması söz konusu olabilecektir.

Soruları yanıtlarken kurumunuzla/sektörünüzle ilgili olmadığını düşündüğünüz sorulara yanıt vermeyiniz.

Katkılarınız için şimdiden teşekkürler.

1. Temsil ettiğiniz kurum/kuruluşun ismi ile konuya ilişkin temas kurulabilecek irtibat kişisine ilişkin iletişim detaylarını belirtiniz.

2. Kurum ve kuruluşunuzun profilini belirtiniz:

Şirket – İşletme	☐
Meslek Kuruluşu	☐
Sendika	☐
Devlet kurumu/düzenleyici kurum	☐
Sivil Toplum Kuruluşu	☐
Diğer (Lütfen belirtiniz)	☐

3. Temel görev ve faaliyet alanınızı belirtiniz. (birden çok seçim yapılabilir)

Mali Hizmetler	☐
Posta ve Kurye Hizmetleri	☐
Bakım Onarım Hizmetleri	☐
Otel ve Restoranlar	☐
Havayolu Taşımacılığı Hizmetleri	☐
Bilgi Teknolojileri (IT) Hizmetleri	☐
Bilgi ve İletişim Teknolojileri (ICT)Hizmetleri	☐
Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri	☐
Yapım İşleri Hizmetleri	☐
Toptan ve Perakende Hizmetleri	☐
Gayri Menkul Hizmetleri	☐
Denizyolu Taşımacılığı Hizmetleri	☐
Basım ve Yayım Hizmetleri	☐
Hukuk, Muhasebe ve Yönetim Danışmanlık Hizmet.	☐
Diğer (Lütfen faaliyet alanınızı kısaca açıklayınız)	☐

4. Hizmet ihracatı yapıyor musunuz?
5. Cevabınız evet ise hizmetlerinizi hangi ülke/ülkelere arz etmekte olduğunuzu belirtiniz.
6. İlgilendiğiniz veya faaliyet gösterebileceğiniz hizmet sektörlerine ilişkin pazara giriş öncesinde özel danışmanlık hizmeti alıyor musunuz?
7. AB üyesi ülkelere* hizmet ihracatı yapıyorsanız veya yapmayı düşünüyorsanız, sektörünüz itibarıyla, pazarına giriş ile özellikle ilgilendiğiniz bir AB üyesi ülke ve/veya bir sektör var mı? Eğer varsa, lütfen söz konusu ülke pazarıyla ya da sektörle özel olarak ilgilenmenizin nedenini açıklayınız.
8. AB üyesi ülkelere hizmet ihracatı yapıyorsanız veya yapmayı düşünüyorsanız ilgilendiğiniz sektördeki AB mevzuatı hakkında bilgi sahibi misiniz? Söz konusu mevzuata uyum ihracat önünde önkoşul olarak ortaya çıktı mı? Lütfen sektör ve mevzuat belirterek açıklayınız.
9. İlgili olduğunuz sektördeki AB mevzuatına ülkemizce uyum sağlanması önünde yasal, idari ya da sosyo-ekonomik bir engel bulunduğunu düşünüyor musunuz? Uyum sağlanmasının firmanıza ek bir maliyet getireceğini düşünüyor musunuz? Lütfen sektör ve mevzuat belirterek açıklayınız.

---

* **AB üye devletleri:** Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, GKRY, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Slovakya, Slovenya, Romanya, Yunanistan.

10. AB ile hizmetler alanında mevzuat uyumu sağlanması sonucunda elde edilecek en önemli kazancın ne olacağını düşünüyorsunuz?

- Türkiye ile AB arasında hizmet ticaretinin serbest dolaşımının sağlanması
- AB ile Türkiye arasında sektörel bazda hizmetler pazarına giriş önündeki engellerin kaldırılması
- AB ülkelerinde iş kurma önündeki engellerin kaldırılması
- T.C vatandaşlarının AB ülkelerinde mesleki yeterliliklerinin tanınması
- T.C vatandaşlarının hizmet sunumu amacıyla AB ülkelerinde geçici varlığına ilişkin engellerin kaldırılması
- T.C vatandaşlarının iş kurma amacıyla AB ülkelerinde geçici varlığına ilişkin engellerin kaldırılması
- Diğer (Belirtiniz)

Pazara Girişte Karşılaşılan Temel Engeller

11. AB ülkelerine gerçekleştirilen hizmet ihracatında karşılaşılan temel engeller nelerdir?

- Hizmetin sunulacağı ülkede ticari varlık kurma zorunluluğu;
- Hizmet sunucularının sayısı üzerinde sayısal kotalar, tekeller, münhasır hizmet sunucuları ya da ekonomik gereklilik testi (*pazarına girilecek ülkede, ihracının yapılacağı hizmetin gerekliliğinin ekonomik olarak test edilmesi kriteri-örn. açılacak bir hastanenin, bölgede gerekliliğinin sayısal olarak hesaplanması*) koşulları ile getirilen kısıtlamalar
- Hizmetle ilgili işlemlerin veya varlıkların toplam değeri üzerinde sayısal kotalar veya ekonomik gereklilik testi koşulları ile getirilen kısıtlamalar (*örn.yabancı banka şubelerinin paylarının yerel bankaların toplam varlıklarının belirli bir oranını geçmemesi*)
- Hizmet faaliyetlerinin toplam sayısı üzerinde veya hizmet çıktısının belirli sayısal birimler cinsinden ifade edilen toplam miktarı üzerinde kotalar veya ekonomik gereklilik testi koşulları ile getirilen kısıtlamalar (*örn. yabancı filmlere ayrılan yayım süresinin kısıtlanması*)
- Yerli hizmet ve hizmet sağlayıcılarına daha avantajlı muamele yapılan (*yerli-yabancı ayırımı getiren*) tüm düzenleme ve uygulamalar (*teşvikler, vergi düzenlemeleri, kamu ihale sistemi, yetkilendirme vb. alanlardaki her türlü ulusal mevzuatta yabancı veya yabancı sermayeli hizmet sağlayıcılara yönelik ayrımcı uygulamalar*)

- Diğer (Yukarıda sıralanan engeller listesi, hizmet ticaretinde karşılaşılan tüm engelleri kapsamamaktadır. Listelenenlerin dışında karşılaştığınız engeller varsa lütfen belirtiniz)

12. Söz konusu kısıtlarla karşılaşılan ülke ve/veya sektörü belirtiniz, karşılanan kısıdı kısaca açıklayınız.

13. AB ülkelerinde yatırım/ticari varlık yoluyla sağlanan hizmetler kapsamında karşılaşılan temel engeller nelerdir?

- Yabancı sermaye katılımıyla ilgili olarak sektör ve/veya firma bazında azami sermaye kısıtları getiren ya da bireysel veya toplam yatırımın miktarını sınırlayan kısıtlamalar (örn. en fazla %49 yabancı sermaye payı gibi)

- Üst düzey yöneticiler, yönetim kurulu ve yönetimin kontrolüne yönelik kısıtlar (vatandaşlık ya da oturma izni gereklilikleri vb. Örn. yönetim kurulu üyelerinin %51'inin ülke vatandaşı olması zorunluluğu, yönetim kurulu başkanının veya yöneticilerin ülkede yerleşik olması yükümlüğü gibi)

- Lisans ya da izin almada yaşanan güçlükler

- İş kurulumunda belirli tüzel kişilik türleri ya da ortak girişim şartı getirilmesi

- İş kurmanın/yatırım öncesinde ekonomik gereklilik testinin şart koşulması

- Kamu iktisadi teşebbüslerinin piyasa davranışları

- Bürokratik engeller

- Diğer (Yukarıda sıralanan engeller listesi, hizmet ticaretinde karşılaşılan tüm engelleri kapsamamaktadır. Listelenenlerin dışında karşılaştığınız engeller varsa lütfen belirtiniz)

14. Lütfen söz konusu kısıtlarla karşılaştığınız ülke ve sektörü belirtiniz ve karşılanan kısıdı kısaca açıklayınız.

15. Hizmet sunma amacıyla AB çapında iş kurdunuz ve diğer AB üye ülke pazarlarına açılmak istiyorsunuz. Tercihiniz AB’de kurduğunuz ticari varlık üzerinden şube açmak mı, yoksa yeni açıldığınız üye ülke pazarında bir ticari varlık kurmak mı olur? Neden?

16. Hizmet sunma veya ticari varlık kurmaya ilişkin olarak pazara giriş öncesinde edindiğiniz AB mevzuatı gereklilikleriyle çelişen deneyimleriniz (*örn. mevzuatın uygun görünmekle birlikte, ilgili belediye veya bölgesel yönetimlerce çıkarılan engeller*) oldu mu? Cevabınız evetse ülke ve sektör belirterek açıklayınız.

17. Gerçek kişilerin iş yapma amacıyla AB ülkelerinde geçici olarak dolaşımı kapsamında karşılaşılan temel engeller nelerdir?

- Çalışma izni, lisans ve vize almada yaşanan güçlükler

- Mesleki yeterliliklerin kabulünde ve ölçümünde gereksiz külfet yaratan değerlendirme sistemleri

- İstihdamın sayısal kotalar ya da ekonomik gereklilik testi yoluyla kısıtlanması

- Yerli işçileri eğitme ya da işe alma gerekliliği

- Diğer (*Yukarıda sıralanan engeller listesi, karşılaşılan tüm engelleri kapsamamaktadır. Listelenenlerin dışında karşılaştığınız engeller varsa lütfen belirtiniz*)

18. Lütfen söz konusu kısıtlarla karşılaştığınız ülke ve sektörü belirtiniz ve karşılanan kısıdı kısaca açıklayınız.

19. AB ülkelerinde yabancılar tarafından edinilmesine izin verilmeyen zanaat/meslek bulunmakta mıdır? Cevabınız evetse, söz konusu kısıtla karşılaşılan ülke ve sektörü belirtiniz.

20. AB ülkelerinde yönetici ortaklar ya da yöneticiler için bir vatandaşlık koşulu ya da ortak yatırım gerekliliği içeren herhangi bir sektöre özgü kanun, düzenleme ve idari işlem bulunmakta mıdır? Cevabınız evetse, söz konusu kısıtla karşılaşılan ülke ve sektörü belirtiniz.

21. Sektörünüz itibarıyla, AB ülkeleri ile standartlar, lisanslar ve mesleki yeterliliklerin tanınmasını hususlarının tamamını ya da bir kısmını kapsayacak bir 'Karşılıklı Tanıma Anlaşması' akdetmek hususunda bir menfaatiniz bulunmakta mıdır?

- Evet(Lütfen ülke ve sektör belirtiniz)

- Hayır

22. AB ülkelerinde yerleşik yabancı hizmet sağlayıcıları, yerli hizmet sağlayıcıları ile benzer muameleye tabi tutulmakta mıdır? Eğer tutulmadığını düşünüyorsanız sebebini ilgili ülkeyi belirterek açıklayınız

23. AB'de kendi sektörünüzde hizmet sunan diğer firmalarla hangi alanlarda rekabet avantajı/eksikliği yaşadığınızı düşünüyorsunuz? Lütfen açıklayınız.

24. Türk şirketlerinin, AB'nin ikili anlaşma/ serbest ticaret anlaşması (STA) olan diğer ülke şirketleri karşısında söz konusu anlaşma dolayısıyla dezavantajlı konumda kaldığı sektörler/alanlar var mıdır? Lütfen açıklayınız.

- Evet (Dezavantajlı konuma düşmenize sebep olan ikili anlaşma/STA'yı belirtip açıklayınız.)

- Hayır

25. AB ülkelerinden birinde iş yaparken aşağıdaki koşullardan herhangi birinin yerine getirilmesi bir zorunluluk ya da herhangi bir teşvikten faydalanmak için ön koşul olarak öne sürüldü mü? Cevabınız evet ise, lütfen ülke belirterek kısaca açıklayınız:

- belirli bir seviye veya oranda hizmet ihracatı yapılması yükümlülüğü

- belirli bir seviyede veya oranda yerli girdi kullanılması yükümlülüğü

- kendi ülkelerinde üretilmiş malların satın alınması, kullanılması veya alınmasına öncelik verilmesi ya da yerel üreticilerden mal alınması yükümlülüğü

- teknoloji transferi sağlanması ya da üretim sürecine ilişkin veya olabilecek diğer patentli bilgilerin aktarılması yükümlülüğü

Şeffaflık

26. AB ülkelerinde hizmet ticaretinin gerçekleştirilmesine ilişkin mevzuat ve uygulamalar şeffaf ve erişilebilir midir? Cevabınız hayır ise lütfen ülkeyi belirterek açıklayınız.

27. AB ülkelerinin düzenleme ve uygulamalarına ilişkin bilgi edinebilecekleri danışma noktaları ve/veya internet siteleri bulunmakta ve ulaşılabilmekte midir? Cevabınız hayır ise lütfen açıklayınız.

28. Hizmet sunumunda karşılaştığınız engellerin bertaraf edilebilmesi için AB ülkelerinde çözüm mekanizmalarına kolay erişim sağlanabilmekte midir?

Devlet Yardımı- Destekleri ile Tekeller ya da Münhasır Hizmet Sağlayıcıları

29. AB ülkelerinde, AB'li firmalara sağlanan bir devlet yardımı/desteği sebebiyle dezavantajlı konumda kaldınız mı? Cevabınız evet ise söz konusu yardımın/desteğin kapsamını belirterek, sizin yabancı ülke pazarlarında, kendi pazarınızda ve/veya ihracat pazarlarınızda rekabet edebilirliğinizi zorlaştırıp zorlaştırmadığını açıklayınız.

30. Etkilendiğiniz yardımın/desteğin türünü (ör. *İhracat sübvansiyonları, vergi muafiyeti, ucuz krediler, devlet garantisi, hibeler*), amacını (ör. *Ar-ge, kalkınma yardımı, ihracat yardımı, bölgesel kalkınma yardımı*), ilgili olduğu sektörleri, desteği veren otoriteyi (ör. *Merkezi ya da yerel yönetimler, spesifik birimler*) açıklayarak desteklerin tahmini miktarını belirtiniz.

31. Konuya ilişkin çekincelerinizi yurtdışında ya da ülkemizde uygun merciler nezdinde dile getirmeye yönelik adımlar attınız mı? Yabancı otoriteler tarafından sağlanan desteklere ilişkin bilgi almakta problem yaşadınız mı?

32. AB ülkelerinde tekel ya da münhasır hizmet sağlayıcı konumunda olan bir hizmet sağlayıcısının, söz konusu egemen pozisyonunu kötüye kullandığı bir durum ile karşılaştınız mı?

- Evet (lütfen açıklayınız)

- Hayır

33. Hükümetlerin, münhasır hizmet sağlayıcılarına ya da yerel kamu iktisadi kurumlarına, sizin işletmeniz/işinizi olumsuz etkileyecek şekilde özel veya münhasır haklar ve ayrıcalıklar tanıdığı (*ayrımci muamele, destekler, pazar erişimi, kamu alımları erişimi, finansman erişimi gibi*) bir durum söz konusu mu?

- Evet (*söz konusu faaliyetlerin niteliğini ve karşılaştığımız problemleri kısaca açıklayınız.*)

- Hayır

Genel Hususlar

34. Gümrük Birliği'nin güncellenmesi müzakerelerine ilişkin genel görüşleriniz nelerdir?

35. Gümrük Birliği'nin güncellenmesi kapsamında müzakere edilecek hizmetler alanında ülkemiz öncelikleri (*talepkr ve korumacı olacağı alanlar*) sizce ne olmalıdır?

36. Anket kapsamında değinilmemiş olduğunu düşündüğünüz konular ya da değinilmiş konulara ilişkin ilave görüşleriniz var mı?

37. Hizmet ticaretine ilişkin belirtmek istediğiniz başka bir husus var mıdır?

38. AB ile ülkemiz arasındaki Gümrük Birliği'nde hizmetler alanında kendi sektörünüzde mevzuat uyumu sağlanmış olsaydı, AB'de daha önce kurmuş olduğunuz şirket ve ticari varlığı Türkiye'de konsolide edip, AB'deki faaliyetlerinizi Türk şirketi olarak sürdürmeyi düşünür müydünüz?

Gizlilik

Derlenen bilgiler Bakanlığımızca yürütülen çalışmalarda girdi olarak kullanılacak ve raporlaştırılacaktır. Öte yandan verilen tüm cevaplar gizli kalacak ve görüş bildirme formu sonucu istatistiksel veriler halinde paylaşılacaktır.

mza

Unvan